

Toelichting

Wet Markt & Overheid

Gemeenten en andere overheden bieden soms diensten of producten aan waarbij zij in concurrentie treden met marktpartijen, zoals de verhuur van vastgoed of de exploitatie van een parkeergarage. Op het moment dat deze activiteiten worden verricht met publieke middelen kan zich een situatie voordoen van concurrentievervalsing. Anders dan een private onderneming heeft een gemeente de beschikking over publieke geldstromen en bestaat er in beginsel geen economische noodzaak de activiteit winstgevend te laten zijn. Om deze concurrentievervalsing tegen te gaan, is op 1 juli 2012 de Wet Markt & Overheid in werking getreden. Deze wet bevat een viertal gedragsregels voor overheden die economische activiteiten uitvoeren:

1. Het gebod tot integrale kostendoorberekening;
2. Het bevoordelingsverbod;
3. Het verbod op exclusief gegevensgebruik;
4. Het gebod tot functiescheiding.

De eerste gedragsregel uit de wet is dat overheden ten minste de integrale kosten van hun goederen of diensten in hun tarieven moeten doorberekenen bij het uitvoeren van economische activiteiten. Als "economische activiteit" wordt iedere activiteit gezien, die bestaat uit het aanbieden van goederen en/of diensten op een bepaalde markt. In het geval van de jachthaven te Stavenisse zien wij twee economische activiteiten:

- 1) het aanbieden van ligplaatsen aan inwoners en (in beperkte mate) toeristen, en
 - 2) de mogelijke uitbesteding van de exploitatie van de jachthaven aan een niet-commerciële partij.
- Deze activiteiten worden elders ook door commerciële partijen uitgevoerd. Daarmee zijn deze activiteiten aan te merken als een economische activiteit.

Uit een eerdere analyse volgt dat de jachthaven een exploitatietekort kent. Over 2016, 2017 en 2018 bedroeg dit tekort gemiddeld € 32.000. Op het moment dat deze exploitatie kostendekkend in de markt moet worden gezet, is er geen private partij bereid om deze verplichting op zich te nemen.

Ten aanzien van de tarieven voor het gebruik van de jachthaven wordt opgemerkt dat de huidige tarifiering marktconform is. Dit volgt uit de Havenvisie en zien wij bevestigd in de marktconsultatie. In deze situatie is het niet mogelijk om het exploitatiesaldo te optimaliseren zonder een aantal gebruikers te verliezen.

De Autoriteit Consument en Markt, die toezicht houdt op de naleving van de Wet Markt & Overheid, geeft aan dat de situatie, waarbij de tarieven marktconform zijn, maar desondanks onder de integrale kostprijs liggen, de gemeente gehouden blijft de integrale kostprijs door te berekenen. Ook als dit betekent dat de jachthaven zichzelf uit de markt prijsst en de tekorten in de exploitatie verder toenemen.

Uitzonderingen op de Wet: algemeen belangbesluit

Het is mogelijk dat een bepaalde economische activiteit van dusdanig maatschappelijk belang wordt geacht, dat een overheid deze wil aanbieden zonder hiervoor de integrale kosten door te berekenen. Overheden kunnen besluiten zo'n activiteit met een groot maatschappelijk belang vrij te stellen van de Wet Markt en Overheid door het nemen van een algemeen belangbesluit. Voor deze activiteiten hoeft dan niet meer te worden voldaan aan de wettelijke gedragsregels. Binnen een gemeente is de gemeenteraad bevoegd om deze activiteiten aan te wijzen.

Algemeen belangbesluit voor de exploitatie van de jachthaven te Stavenisse

Gemeente Tholen is eigenaar van de jachthaven in Stavenisse. Deze jachthaven wordt in gebruik gegeven aan hoofdzakelijk vaste ligplaatshouders en slechts in zeer beperkte mate aan passanten. Zij betalen hun liggeld aan de gemeente. Bij deze verhuur worden de kosten niet integraal doorberekend. De gemeente voorziet ook dat de exploitatie van de jachthaven (geheel of gedeeltelijk) aan SWS wordt

overgedragen. Op het moment dat de gemeente overgaat tot het doorberekenen van de integrale kostprijs ziet SWS, zoals hiervoor is aangegeven, geen mogelijkheid voor een sluitende exploitatie.

Zoals volgt uit de in 2016 vastgestelde Toekomstvisie haven Stavenisse is de handhaving van de haven als jachthaven in het dorp van belang voor de ruimtelijke én de sociale structuur van de kern van Stavenisse. Handhaving als jachthaven is daarmee in het algemeen belang.

- De haven vormt een belangrijke openbare ruimte in de kern Stavenisse en draagt bij aan de levendigheid en eigenheid van het dorp;
- De horeca aan de haven ontleent haar kracht aan de functionerende haven;
- De haven ontvangt sporadisch passanten die te gast zijn in de gemeente en in de kern Stavenisse, hetgeen bijdraagt aan de economie en leefbaarheid (draagvlak voorzieningen).

Vereisten algemeen belangbesluit

De afgelopen jaren is er een toename van het aantal gerechtelijke procedures waarin algemeen belangbesluiten van diverse overheden ter discussie wordt gesteld. Uit deze rechtspraak wordt duidelijk dat moet zijn onderzocht dat enerzijds het beoogde effect daadwerkelijk wordt bereikt en anderzijds het nadeel voor de betrokken ondernemingen zoveel mogelijk wordt beperkt.

Door de jachthaven te Stavenisse niet kostprijsdekkend te exploiteren, wordt vooral beoogt om de haven aantrekkelijk te houden voor inwoners en passanten. Met voorliggend voorstel kan de huidige tariefstelling worden gehandhaafd. De ruimtelijke kwaliteit van de haven en het omliggende openbaar gebied kan op het gelijke niveau worden gehouden. De verbetering van de bezettingsgraad zal naar verwachting ook doorzetten, maar het tekort blijft.

Op het moment dat de ligplaatsen kostprijsdekkend moet worden aangeboden, moet de tariefstelling omhoog en/of de kosten omlaag. Deze mogelijkheden zijn onderzocht en bieden geen soelaas. De tarieven bevinden zich aan de bovenkant van de bandbreedte en zijn marktconform te noemen. Een stijging leidt ertoe dat gebruikers de haven links laten liggen.

Het is niet eenvoudig om aan de kostenzijde te besparen. Een groot deel van de kosten bestaat uit kapitaallasten, voortvloeiend uit eerdere investeringen. Deze investeringen kunnen niet ongedaan gemaakt worden.

Het nadeel dat omliggende jachthavens kunnen ondervinden van het voorgenomen besluit is klein. Een marktconsultatie is uitgevoerd, waaruit is gebleken dat er onder de geformuleerde voorwaarden geen potentiële exploitanten zijn die de jachthaven willen en kunnen exploiteren.

Het potentiële nadeel wordt tevens beperkt door de exploitatie te beperken. Zo is het besluit beperkt tot de exploitatie aan organisaties zonder winstoogmerk, waarbij het verboden wordt om de exploitatie aan derden door te geven. Commerciële partijen ondervinden hierdoor geen voor- of nadeel van het voorgenomen besluit.

Het voorgenomen besluit is gedurende zes weken ter inzage gelegd. Dit stelt iedereen in staat om zijn zienswijzen op het voorgenomen besluit kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ontvangen.